

УДК 330.101

Постнекласичний аналіз освітніх сенсів українського буття в аспекті метафізики історії

І.З. СКЛОВСЬКИЙ

Кіровоградський національний технічний університет, м. Кіровоград,
E-mail: sklo_iz@ukr.net

Авторське резюме

Виявлення метафізичних критеріїв інформаційної культури, як постнеокласичного осмислення розподілу ролей влади і суспільства, особистості, що засвоює дух патріотизму, оскільки на рубежі тисячоліть актуалізується осмислення етнонаціонального простору посттоталітарної доби України. Економіка надії обмежує схематизм «гвинтика», а тоді суспільство шанує чесність і порядність, професійну вимогливість до себе і інших, що є складовими взаємної відповідальності за майбутнє України. В цей же час у середовищі провідних педагогів та філософів нашої держави відбулося більш-менш повне усвідомлення того, що традиційна система освіти не може забезпечувати викривлені форми потреб сучасної економіки, щоб бути адекватними життю, долі і творчості наших видатних і філософів, і педагогів минулих часів. Це дуже важливе у трансцендентному контексті з тим, щоб виявити дух постнекласичного пізнання, як духовної активності, де виявляється його прихильність до антропологічно-історичного знання, - саме і виявляє активність тих цивілізованих патріотів, що в перспективі майбутнього стають європейцями, щоб подолати той рівень стереотипізації духу малоросійської меншовартості, які треба рішуче відкинути еволюційним шляхом власних знань, це відповідає часу цивілізаційно-європейських перетворень на зламі тисячоліть.

Ключові слова: антропологізм, освітній простір, метафізика, футурологія, професіоналізм, цивілізація, цінність, молодий фахівець, етнонаціональний, українське буття.

Postnonclassical analysis of educational sessions in the aspect of ukrainian life: metaphysics stories

I.Z. SKLOVS'KYY

Kirovograd national technical university, Kirovograd, Ukraine, E-mail: sklo_iz@ukr.net

Abstract

Identification criteria metaphysical information culture as Postnonclassical understanding of the roles of government and society, the individual that learns the spirit of patriotism as the Millennium updated understanding of ethnic space of post-totalitarian era Ukraine. Economy hopes limits schematism «cog», and then the society honors the professional honesty and integrity demands on themselves and others that are part of mutual responsibility for the future Ukrayiny. V the same time among the leading educators and philosophers of our country took place more or less complete realization that the traditional education system can not provide the curved shape needs to be adequate ekonomiky. Schob modern life, destiny and creativity of our outstanding and philosophers and teachers of the past chasivTse very important in the context of transcendent order to discover the spirit Postnonclassical knowledge as spiritual activity, where turns its commitment to anthropological and historical knowledge - it also shows activity of civilized patriots that in the future the future become Europeans to overcome the level of stereotyping spirit malorossiyskoy menshovartostnosti that should strongly reject evolutionary way their knowledge, this corresponds to the time civilizatsionno-європейських changes at the turn of the millennium.

Key words: anthropologies, educational space, metaphysics, futurology, professionalism, civilization, value, young professional, ethno-national, Ukrainian life.

Постановка проблеми. Розуміння національної свободи в «сім'ї великій, вільній, новій» Великий Кобзар заявив про становлення української політичної нації, що поступово долає всі страждання через визначення контексту націєтворення. Також не можна подолати комплекс духовної меншовартості, коли поважні історики (зараз, як і етнополітологи) ігнорують навіть і «Києво-Руський», гетьмансько-козацький і досвід власне український,

де УРСР стає одним з засновників ООН, витримавши всі негаразди «гібридного» протистояння з імперськими амбіціями.

Аналіз досліджень і публікацій. Конкретизацією якісної особливості поняття «український етнос», на думку Великого Кобзаря, маємо забезпечувати побудову концептуального змісту методології парадигмального відтворення суверенної держави та елітоутворення. У своїй основній ролі цей механізм виступає

© І.З. Скловський, 2016

як сполучна ланка між предметним і інформативним значенням сенсу національного буття. Майстерність та парадигми неперервної загальної та професійної освіти перехрещувались з творчим оновленням курсів з філософських дисциплін, етики та естетики соціології та політології. Освітній корпус філософських джерел оптимально висвітлював: проблеми, пошуки, перспективи втілення і педагогіки добра, і принципи демократичного патріотизму (В.Андрущенко, Н.Дем'яненко, П.Кононенко, К.Корсака, В.Лутая та ін.). К.Корсак, наприклад, аналізуючи той період, наголошував, що зміни проходять у всіх сферах суспільно-культурного життя, включаючи освіту.

Владі, що реформується, треба зрозуміти вислів Миколи Гоголя («Тарас Бульба») про віртуальний світ «української козацької нації», бо «Тарас», «Остап», «Андрій», «Янкель» - символічно відображають те, що великі справи не робляться «маленькими людьми». Цим український мислитель пояснював те, що молоді інтелекенти-патріоти теж бажають бути справжніми прихильниками цивілізаційних змін. На основі футурологічного аналізу з позицій «сім'ї великій, вільній, новій» сучасна метафізика історії намагається осмислювати освітній простір через національну ідею (М.Гоголь). У цих мислителів викладено головний дух футурології, як мотивування принципів наших націонал-патріотичних традицій (В.Аксьонова, В.Тарасенко, М. Мамардашвілі, О.Проценко, В.Лісовий, О.Гончар...).

Філософське розуміння сенсу освітнього простору дозволяє осмислити причини передчасних хворобливих і болісних феноменів, що може призвести до тимчасового краху соціального романтизму (І. Курас). Криза інтелектуальних цінностей потребує активізації всіх складових духовно-сенсового реалізування потенціалу громадської динаміки (В.Кремень, В.Андрущенко, М. Михальченко, Д. Дзвінчук, І.Зязюн, Л. Губерський...).

Мета дослідження - зрозуміти, в якій мірі криза моральних орієнтирів пов'язана з рівнем інформаційно-комунікативного самопізнання духовних порад і громадських суперечок, потреб духу істини або перекреслення вульгарно-соціологічних тлумачень практики, щоб не було «міни сповільненої дії» й не стільки під російську або польську, скільки під «історичну свідомість нашої молоді».

Виклад основного матеріалу. Відновлення української державності зумовило необхідність соціально-гуманітарного реформування освіти з метою і її системного та парадигмального перетворення. Дуже допомогли курси та спецкурси з філософських дисциплін, етики та естетики, теорій української та зарубіжної культури, зокрема: основи педагогічної майстерності; «Краса педагогічної дії» (1998); «Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, пер-

спективи»(2000); «Педагогіка добра»(2000). (В.Андрущенко, Н.Дем'яненко, П.Кононенко, К.Корсака, В.Лутая та ін...) К.Корсак, наприклад, аналізуючи той період, наголошував, що зміни проходять у всіх сферах суспільно-культурного життя, включаючи освіту. Але в основі методологічних новацій не було філософських основ парадигмального протистояння. Національне виховання не могло стати органічним компонентом усіх ланок та форм антропологізації системи освіти в Україні (А. Шептицький).

Антропологічні цінності базуються на оптимальному розумінні сенсу буття, завдяки якому затверджується шанобливе і дбайливе ставлення до молоді, як до членів патріотичної спільноти. Організаційні відносини створюють сприятливі можливості для виховання майбутніх спеціалістів у душі патріотичної відповідальності за стан справ на Батьківщині.

В цей же час у середовищі провідних педагогів та філософів нашої держави відбулося повне усвідомлення того, що традиційна система освіти не може забезпечувати у викривленій формі потреби сучасної молоді. Саме на початку 1990-х років в Україні з'являється велика різноманітність концепцій «нової» освіти. Вони недостатньо відображали прагнення українців здобувати демократичне громадське суспільство інтелектуалів (П.Могила, Г.Сковорода, М.Гоголь, Т.Шевченко) у душі новацій.(А.Макаренко, В.Сухомлинський, В.Вернадський...). У новій історіографії України постнеокласична метафізика історії потребує якісного перегляду дослідницьких установок(Н.Дем'яненко, П.Кононенко, К.Корсак, В.Лутай...). Нема такого визначення які мають дуже впливовий сенс на патріотичний розвиток альтернативного громадського життя. Теми морального впливу видатних педагогів і філософів у часи «радянського кризового соціуму» має доторкнутись до долі таких постатей знаних у цивілізованому світі, як В.Гавел чи В.Сухомлинський, В.Чорновіл, А.Міхнік, які оголосили своє бажання «жити не за брехнею». Так, В.Чорновіл виявив себе носієм пасіонарності національної ідеї.

«На даному етапі однаково небезпечно, - за думкою одного з відомих етнополітологів, - являються вимоги федералізації України та категоричні заборони прав регіонів» (І. Курас) [5, С. 3-8]. У політичній нації теж присутні об'єктивні і суб'єктивні критерії своєї етносоціальної історичності. Освіта є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту людей, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності держави на міжнародній арені. Зміст освіти повинен відповідати соціальному замовленню передової еліти суспільства, забезпечувати високу наукову і практичну значущість навчального процесу. Етнічна реальність освітнього простору припус-

кає існування сталих соціальних критеріїв, як визнаних засобів метафізичного використання духовних екзистенціалів.

Політична футурологія за недовгий час розвинулась в Україні «під одягом інших» гуманітарних течій. Футурологи освіти мають виявляти всі життєві питання, що поступово виникли після Другої світової війни. Цей розділ футуролого-освітніх досліджень у наш час почав комплексно впливати на етнічний феномен.

Висновки. Узагальнено специфіку системних засобів і методів освітнього розкриття сутності феномена національної свободи, виявивши багатосекторний контекст поняття «пасіонарний імператив», що сприяє всебічності та конкретності дослідження «особливостей свободи українського націєтворення»;

виявлено те, що міжкультурна комунікація як атрибут соціокультурної життєдіяльності суспільства дозволяє еволюційно подолати «відчуження у суверенному суспільстві»; доведено положення про трансцендентний вимір єдності офіційної та опозиційної діяльності, «малоросійської меншовартісності»; опрідметнена категорія «національна ідея», завдяки чому наше суспільство правильно реагує на знакову обмеженість «примусової гібридизації» на пострадянському просторі; показано, наскільки гріховні прояви дії «природофобів», які можна зняти в результаті обмеження суперцентралізації влади та регіонального «бюрократичного зволікання» з оновленням кризового соціуму, оскільки патріотичний соціум відновлює цивілізаційну єдність нашого історичного народу як на Сході, так і на Заході.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Аксьонова В.І. Міжкультурна комунікація як атрибут соціокультурної життєдіяльності суспільства / В.І.Аксьонова// Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: Зб. наук. пр. за ред. проф. Воронкової В.Г. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2011. – Вип.45. – С.128-141.
2. Андрущенко В.П. «Сучасна соціальна філософія». К.,1995 (у співавторстві з М. Михальченком); Андрущенко В.П. Організоване суспільство. Проблема організації суспільної самоорганізації в період радикальних трансформацій в Україні на рубежі століть: досвід соціально - філософського аналізу / В.П. Андрущенко. - Київ: Атлант ЮемСІ, 2006. - 498 с. Губерський Л.В. Наукова ідеологія та особистість. — Київ : Вища шк.: вид-во при Київ. держ. ун-ті, 1988. — 189,[2] с. — ISBN 5-11-000354-8 (В пер.)
3. Дем'яненко Н.М. Педагогічна парадигма вищої школи України: генеза і еволюція // Філософія освіти: науковий часопис. - 2006. - № 2(4). - К.: Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2006. - С. 256-266. Дзвінчук Д.І. «Сучасні тенденції розвитку та управління освітою»; професор (2008) Зязюн І.А. «Основи педагогического мастерства» (1987, 1989); «Педагогічна майстерність» (1997); «Краса педагогічної дії» (1998); «Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи» (2000); «Педагогіка добра» (2000).
3. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум/ В.Г.Кремень. - Київ: Грамота, 2007. - 575 с. Корсак К.В.,Плахотнік О.В. Основи сучасної екології: Навч. посіб. – 4-те вид., перероб. і допов. – К.: МАУП, 2004. – 340 с: іл.. Лутай В.С. Філософія сучасної освіти: Навчальний посібник. – К.: Центр «Магістр-S» Творчої спілки вчителів України, 1996. – 256 с. Тарасенко В.Чи був СРСР імперією?/ В.Тарасенко,М.Сакада//Віче.-1999.-№10.-С.107-120.
4. Гавел В. Заочный допрос. Разговор с К. Гвиждялой /Вацлав Гавел; пер. с чеш. - М.: Новости, 1991. - 214 с.
5. Курас І. Федерация чи унітарна держава? // Політика і час.-1993.- №6.-С. 3-8.).
6. Мамардашвили М.К. Сознание как философская проблема/ Мераб Мамардашвили // Вопросы философии. - 1990. - №10. - С. 3-18.
7. Мілль Дж.С. Національність і представницьке врядування / Джон С.Мілль // Націоналізм. Антологія. 3-те вид. / Упор.: О.Проценко, В.Лісовий. - К.: ВД «Простір», «Смолоосип», 2010. – 684 с. – С.34-37.
8. Міхнік А. Оксамитова революція / Адам Міхнік// Сучасність. Література, наука, мистецтво, суспільне життя.- 1995. - №4. - С.61-66.
9. (Новейшая история Украины./ П.Панченко и др. ч.2.- К.,1995.)
10. Ортега-і-Гасет Х. Бунт масс. /Х.Ортега-і-Гасет. Пер. з. еспан. Вольфрама Бургардта. – Нью-Йорк: Вид-во організації оборони чотирьох свобод України, 1965. – 157 с.
11. Сухомлинський В. Вибрані твори: В 5-ти т./Василь Сухомлинський.-К.:Радянська школа, 1976.- Т.1.- 653 с.
12. Чорновіл В.М. Твори :У 10-ти т. / В.М.Чорновіл; Упорядкування і коментарі Валентини Чорновіл; Ред. кол.: А.Пашко, В.Чорновіл та ін.-Київ: Смолоосип, 2003.-Т.2.-903 с.
13. Шептицький А. За єдність святої віри, церкви і нації / Андрей Шептицький. - Львів: Фонд митрополита Андрея Шептицького, 1991.-20с.

Стаття надійшла до редакції 29.12.2015

REFERENCES:

1. *Aks'onova V.I.* Mizhkul'turna komunikatsiya yak atribut sotsiokul'turnoyi zhyttyediyal'nosti suspil'stva (Intercultural communication as an attribute of social and cultural life of society)// *Humanitarnyy visnyk Zaporiz'koyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi.* – Zaporizhzhya: *Vyd-vo ZDIA*, 2011. – Vyp.45. – P.128-141.
2. *Andrushchenko V.P.* «Suchasna sotsial'na filosofiya» («Contemporary Social Philosophy»). К.,1995 (u spivavtorstvi z M. Mykhal'chenkom); *Andrushchenko V.P.* Orhanizovane suspil'stvo. Problema orhanizatsiyi suspil'noyi samoorhanizatsiyi v period radykal'nykh transformatsiy v Ukrayini na rubezhi stolit': dosvid

- sotsial'no - filosofsk'koho analizu (The organized society. The problem of social self-organization during the radical transformations in Ukraine at the turn of the century: the experience of social - philosophical analyzes). - Kyiv: *Atlant YuemSI*, 2006. - 498 p. *Huberskyi L.V.* Naukova ideolohiya ta lichnost' (Scientific ideology and lichnost.). — Kyiv: *Vyshcha shk. : izd-vo pry Kyiv. hos. un-te*, 1988. — 189,[2] p. — ISBN 5-11-000354-8 (V per.) *Dem»yanenko N.M.* Pedahohichna paradyhma vyshchoyi shkoly Ukrainy: heneza i evolyutsiya (Pedagogical Paradigm of Higher Education of Ukraine: origins and evolution)// *Filsoofiya osvity: naukovyy chasopys*. - 2006. - № 2(4). - K.: *Vyd-vo NPU im. M.P.Drahomanova*, 2006. - P. 256-266. *Dzvinchuk D.I.* «Suchasni tendentsiyi rozvytku ta upravlinnya osvitoyu» («Current trends in the development and management of education.») (2008); profesor *Zyazyun I.A.* «Osnovy pedahohicheskoho masterstva» (Principles of Teaching Mastery) (1987, 1989); «Pedahohichna maysternist'» (Pedagogical skills) (1997); «Krasa pedahohichnoyi diyi» (The beauty of educational action)(1998); «Neperervna profesiyna osvita: problemy, poshuky, perspektyvy» (Continuing professional education: problems, searches, perspectives) (2000); «Pedahohika dobra» (Pedagogy of good) (2000).
3. *Kremen' V.H.* Filosofiya natsional'noyi ideyi. Lyudyna. Osvita. Sotsium (Philosophy of national idea. Man. Education. Society). - Kyiv: *Hramota*, 2007. - 575 p. *Korsak K.V., Plakhotnik O.V.* Osnovy suchasnoyi ekolohiyi: Navch. posib (Fundamentals of modern ecology). - 4-te vyd., pererob. i dopov. - K.: *MAUP*, 2004. - 340 p; il. *Lutay V.S.* Filosofiya suchasnoyi osvity: Navchal'nyy posibnyk (The philosophy of modern education). - K.: *Tsentr «Mahistr-S» Tvorchoyi spilky vchyteliv Ukrainy*, 1996. - 256 p. *Tarasenko V.* Chy buv SRSR imperiyeyu? (Was the Soviet empire?)// *Viche*.-1999.-№10.-P.107-120.
4. *Gavel V.* Zaochnyyi dopros. Razgovor s K. Gvizhdyaloy (Correspondence interrogation. Conversation with K. Gvizhdyaloy). - M.: *Novosti*, 1991. - 214 p.
5. *Kuras I.* Federatsiya chy unitarna derzhava? (Federation or a unitary state?)// *Polityka i chas*.-1993.-№6.-P.3-8.).
6. *Mamardashvili M. K.* Soznanie kak filosofskaya problema (Consciousness as a philosophical problem) // *Voprosyi filosofii*. - 1990. - №10. - P. 3-18.
7. *Mill' Dzh.S.* Natsional'nist' i predstavnyts'ke vryaduvannya (Nationality and representative government) // *Natsionalizm. Antolohiya. 3-te vyd.* - K.: *VD «Prostir», «Smoloskyp»*, 2010. - 684 p. - P.34-37.
8. *Mikhnik A.* Oksamytova revolyutsiya (Velvet Revolution)// *Suchasnist'. Literatura, nauka, mystetstvo, suspil'ne zhyttya*.- 1995. - №4. - P.61-66.
9. Noveyshaya istoriya Ukrainy. (The recent history of Ukraine)/ *P.Panchenko i dr.* ch.2.- K.,1995.
10. *Orteha-i-Haset Kh.* Bunt mas. (The revolt of the masses). - N'yu-York: *Vyd-vo orhanizatsiyi oborony chotyrok'okh svobod Ukrainy*, 1965. - 157 p.
11. *Sukhomlyns'kyi V.* Vybrani tvory: V 5-ty t.(Selected works).-K.:*Radyans'ka shkola*, 1976.- Vol.1.-653 p.
12. *Chornovil V.M.* Tvory :U 10-ty t. (Writings).-Kyiv: *Smoloskyp*, 2003.-Vol.2.-903 p.
13. *Sheptyts'kyi A.* Za yednist' svyatoyi viry, tserkvy i natsiyi (For the unity of the holy faith, church and nation). - L'viv: *Fond mytropolitya Andreyi Sheptyts'koho*, 1991.- 20 p.

Скловський Ігор Зіновійович – доктор філософських наук, професор
Кіровоградський національний технічний університет
Адреса: 25006, м. Кіровоград, пр. Університетський, 8
E-mail: sklo_iz@ukr.net

Sklovs'kyi Ihor Zinoviiovych – doctor of philosophical sciences, Full Prof.
Kirovograd national technical university
Address: 8, Universytet's'kyi Av., Kirovograd, 25006, Ukraine
E-mail: sklo_iz@ukr.net